

Sudan - protester, militärkupp och en oviss framtid

Om rapporten

Syftet med rapporten är att ge en analys över situationen i landet.

Rapporten är i första hand ett stöd till Migrationsverkets strategiska och operativa ledning. Refererade källor är färre och författaren utgör en källa i sig. För fördjupad information vid handläggning av migrationsärenden hänvisas till den landinformation som Lifos producerar i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#).

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Lägesanalys: Sudan - protester, militärkupp och en oviss framtid

2019-04-18, version 3.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2019

Omslagsbild: Wikimedia Commons

Innehållsförteckning

1.	Inledning	4
2.	Kort bakgrund	4
2.1.	Sudans ekonomi	5
3.	Protesterna bryter ut	6
3.1.	Regimens respons (fram t.o.m. den 11 januari 2019)	7
4.	Undantagstillstånd införs	8
5.	Protesternas pik den 6 april	9
6.	Militärkuppen den 11 april.....	10
6.1.	Militärens uttalande	11
6.2.	In- och utresa från landet.....	15
6.3.	SPA och demonstranternas respons	12
7.	Lifos kommentar: En oviss framtid.....	16

Revisionshistorik

<i>Version</i>	<i>Titel</i>	<i>Upphovsdatum</i>	<i>Lifosnr.</i>
1.0	Lägesanalys: Sudan – protesterna kring årsskiftet 2018-2019 (version 1.0)	2019-01-11	42547
2.0	Lägesanalys: Sudan – protester, militärkupp och en oviss framtid (version 2.0)	2019-04-12	43051

1. Inledning

Syftet med denna lägesanalys är primärt att ge stöd till strategiskt och operativt beslutsfattande inom Migrationsverket, men den kan även användas vid handläggning av migrationsärenden. Situationen kan ändras drastiskt och därmed kan informationen i denna analys snabbt bli utdaterad. Lägesanalysen ger en översiktlig lägesbild och analys av situationen i Sudan.

Informationen har hämtats från flera källor och endast uppgifter som kan tillskrivas särskild betydelse har refererats. För fördjupad information vid handläggning av migrationsärenden hänvisas till den landinformation som Lifos producerar i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#).

Förevarande rapport är en uppdatering och revidering av *Lägesanalys: Sudan - protesterna kring årsskiftet 2018-2019 (version 1.0)* vilken publicerades av Lifos den 11 januari 2019. Denna lägesanalys ersätter den tidigare versionen.

2. Kort bakgrund

Den politiska makten i Sudan har sedan 1989 varit koncentrerad till presidenten Omar Hassan al-Bashir, och hans parti National Congress Party (NCP). Sudans moderna historia har präglats av långa, förödande inbördeskrig, dels i Darfur i de västra delarna av landet, dels i de så kallade ”tre områdena” i de södra delarna av landet.¹

Civila protester har sporadiskt brutit ut och spridit sig över Sudan de senaste åren och har ofta besvarats med brutalt våld av polis och säkerhetsstyrkor.² I september 2013 utbröt protester mot president al-Bashirs beslut om slopade bränslesubventioner och andra åtstramningar. Regeringens säkerhetsstyrkor besvarade protesterna med dödligt våld. Mer än 170 människor dödades av våldet och hundratals skadades eller greps. De gripna, särskilt de med bakgrund i Darfur, utsattes för tortyr.³

Enligt Human Rights Watch är civilsamhället och media kraftigt begränsade i Sudan. Personer ur säkerhetsapparaten trakasserar och häktar journalister och åtalas dem för brott, och upplagor av tidningar som publicerar

¹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2017 – Sudan*, 2018-04-20, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=41155> (hämtad 2019-01-08)

² Financial Times, *Sudan’s Protesters Show an Unprecedented Resolve*, 2019-01-06, <https://www.ft.com/content/74cfad20-102f-11e9-b2f2-f4c566a4fc5f> (hämtad 2019-01-08)

³ Se bland annat Human Rights Watch, *“We Stood, They Opened Fire” – Killings and Arrests by Sudan’s Security Forces during September Protests*, 2014-04-21, <https://www.hrw.org/report/2014/04/21/we-stood-they-opened-fire/killings-and-arrests-sudans-security-forces-during#> (hämtad 2019-01-08)

”känsliga” artiklar konfiskeras.⁴ I den eskalerade händelseutveckling som påbörjades den 6 april 2019, och som i skrivande stund fortgår har flera internationella medier bevakat situationen. Det finns svårigheter för såväl internationell media som Lifos att under denna korta tidsperiod verifiera militärkupps utveckling med från varandra oberoende källor. Lifos konstaterar att detta påverkar möjligheten att få uppdaterad, verifierad och fullständig information från källor på plats i Sudan vilket medför en osäkerhet i den information som presenteras i denna analys.

2.1. Sudans ekonomi

Den sudanesiska ekonomin har länge varit mycket ansträngd, vilket har lett till svåra levnadsförhållanden för den sudanesiska befolkningen. Förutom de långa konflikterna i landet som haft påverkan på ekonomin gjorde Sydsudans självständighet 2011 att landet förlorade tre fjärdedelar av sin oljeproduktion, vilken har varit en grundbult i den sudanesiska ekonomin.⁵ Därtill var Sudan länge påverkat av amerikanska sanktioner, vilket förhindrade landet att genomföra transaktioner med amerikansk valuta som i sin tur gjorde att internationella banker inte hade verksamhet i Sudan under flera år. Sanktionerna lyftes i oktober 2017, men trots förhoppningar om en positiv ekonomisk effekt har lyftandet av sanktionerna inte förbättrat landets ekonomi.⁶ International Monetary Fund (IMF) rekommenderade Sudans regering i december 2017 att fasa ut subventionerna på vete och bränsle, och samtidigt öka statens intäkter.⁷

Enligt det finansiella informationsföretaget Bloomberg devalverades det sudanesiska pundet (SDG) minst tre gånger under 2018. Inflationen var i januari skyhögt på omkring 70 procent.⁸ Växelkurserna varierar också i Sudan mellan den officiella och den ”parallella” kursen vilken handlas med på den svarta marknaden. I december 2018 köptes en amerikansk dollar (USD) för 76 SDG, vilket kan jämföras med ett halvår tidigare då en dollar köptes för 40 SDG.⁹ Eftersom valutan sjönk och fortsatte att sjunka gentemot dollarn minskade sudanesiska apotek sin import av medicin under

⁴ Human Rights Watch, *World Report 2018 – Sudan*, 2018-01-18, <https://www.hrw.org/world-report/2018/country-chapters/sudan#a92ec7> (hämtad 2019-01-11)

⁵ CIA, *The World Factbook*, Sudan, 2018-12-30, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/su.html> (hämtad 2019-01-08)

⁶ BBC, *Why The End of US Sanctions Hasn't Helped Sudan*, 2018-07-11, <https://www.bbc.com/news/world-africa-44711355> (hämtad 2019-01-08)

⁷ IMF, *Sudan : 2017 Article IV Consultation-Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director for Sudan*, 2017-12-11, <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2017/12/11/Sudan-2017-Article-IV-Consultation-Press-Release-Staff-Report-and-Statement-by-the-Executive-45456> (hämtad 2019-01-09)

⁸ Bloomberg, *ATMs Run Dry As Sudan Economic Rot Goes Beyond U.S. Embargo*, 2018-11-04, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-11-04/atms-run-dry-as-sudan-economic-rot-goes-beyond-u-s-sanctions> (hämtad 2019-01-07)

⁹ BBC, *Letter from Africa: Why People Keep Cash Under the Mattress in Sudan*, 2019-01-10, <https://www.bbc.com/news/world-africa-46761942> (hämtad 2019-01-11)

2018, vilket ledde till ökade priser på läkemedel och brist på vissa mediciner.¹⁰

3. Protesterna bryter ut

Den 19 december 2018 rapporterade flera nyhetsmedier att protester hade brutit ut i delar av Sudan. Protesterna lär ha börjat i staden Atbara, i de östra delarna av Sudan, där demonstrationer hölls efter att brödpriserna hade tredubblats. Bland annat brände demonstranterna ned lokaler tillhörande NCP. Därefter spred sig protesterna sig över landet.¹¹

Radio Dabanga, som är en del av Radio Darfur Network och baserade i Nederländerna, rapporterade att protester brutit ut i Khartoum, El Gedaref, Wad Madani, Berber, Atbara, El Obeid, Port Sudan, Dongola, Kosti och flera andra städer i delstaterna Nilen och Sennar.¹² Washington Post skriver i slutet av december 2018 att protesterna hade spridit sig till minst 23 städer.¹³ Det som från början var fredliga demonstrationer eskalerade till våldsamma sammandrabbningar mellan demonstranter och säkerhetsstyrkor. Flera dödsfall rapporterades av såväl internationella som lokala medier.¹⁴ Sedan protesterna utbröt har demonstrationer hållits så gott som dagligen.¹⁵

På julafton 2018 rapporterade Amnesty International att de har ” trovärdiga rapporter ” som bekräftar att 37 demonstranter dödats av säkerhetsstyrkor under de då fem dagar långa protesterna.¹⁶ Den sudanesiska informationsministern, Bushara Juma, meddelade under en presskonferens den 28 december att 19 personer hade dödats, varav två personer från säkerhetsstyrkorna. Juma meddelade också att 107 personer hade arresterats

¹⁰ Radio Dabanga, *Sudan Pound at Unprecedented Low, Affects Meds Imports*, 2018-11-06, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudan-pound-at-unprecedented-low-rate-affects-drug-imports> (hämtad 2019-01-09)

¹¹ The Guardian, *Dozens Have Been Killed By the Regime. But Sudan's Protesters March On*, 2018-12-30, <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/30/dozens-have-died-but-sudan-protesters-march-on> (hämtad 2019-01-08)

¹² Radio Dabanga, *'More than 800 Arrested' During Sudan Protests So Far*, 2019-01-07, https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/more-than-800-arrested-during-sudan-protests-so-far?utm_source=Media+Review+for+January+8%2C+2019&utm_campaign=Media+Review+for+January+8%2C+2019&utm_medium=email (hämtad 2019-01-09)

¹³ Washington Post, *Recent Protests in Sudan Are Much More Than Bread Riots*, 2018-12-28, https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2018/12/28/recent-protests-in-sudan-are-much-more-than-bread-riots/?noredirect=on&utm_term=.691f4c6a6d53 (hämtad 2019-01-09)

¹⁴ Se bland annat Sveriges Radio, *Demonstranter i Sudan kräver presidentens avgång*, 2018-12-21, <https://sverigesradio.se/artikel/7120027> (hämtad 2019-01-08)

¹⁵ Financial Times, *Sudan's Protesters Show an Unprecedented Resolve*, 2019-01-06, <https://www.ft.com/content/74cfad20-102f-11e9-b2f2-f4c566a4fc5f> (hämtad 2019-01-08)

¹⁶ Amnesty International, *Sudan: 37 Protesters Dead in Government Crackdown on Demonstrations*, 2018-12-24, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/12/sudan-protesters-dead-in-government-crackdown-on-protests/> (hämtad 2019-01-08)

varav de flesta från rebellgruppen Sudan Liberation Movement-Abdul Wahid al-Nur (SLM-AW).¹⁷

En av de pådrivande krafterna i protesterna har varit Sudanese Professionals Association (SPA¹⁸), en paraplyorganisation för flera sudanesiska fackföreningar. På juldagen arrangerade organisationen en marsch mot det sudanesiska presidentpalatset för att kräva al-Bashirs avgång.¹⁹

3.1. Regimens respons (fram t.o.m. den 11 januari 2019)

Human Rights Watch rapporterar att nationella säkerhetsstyrkor, polis och den paramilitära gruppen Rapid Support Forces²⁰ har satts in för att kväsa protesterna. Vapen med såväl gummikulor som skarp ammunition har använts, likaså batonger, tårgas och andra former av övervåld mot demonstranterna. I bilder och videor som publiceras på sociala medier visas regeringsstyrkor i beväpnade fordon skjuta skarpt och använda våld mot obehäpnade civila. Godtyckliga gripanden förekommer. Hundratals personer inkluderat journalister, läkare, universitetspersonal och oppositionella, har gripits på gator, kontor, under möten och i sina hem. Human Rights Watch varnar om att gripna riskerar att utsättas för tortyr. Enligt uppgifter från aktivister och sjukvårdspersonal har minst 40 personer dödats i protesterna.²¹

Enligt Aljazeera bekräftade dåvarande inrikesministern, Ahmed Bilal Osman, för det sudanesiska parlamentet att 816 demonstranter hade gripits i samband med protesterna. Osman ska ha sagt att ligister har använt de fredliga demonstrationerna för att stjäla och plundra, bland annat skulle mer än hundra byggnader och nästan 200 bilar ha förstörts. Vidare rapporterade Aljazeera att sudanesiska myndigheter har slagit ned på oppositionsledare, aktivister och journalister för att stoppa spridningen av protesterna.²²

¹⁷ Sudan Tribune, *Death Toll From Sudan Protests Rises to 19: Minister*, 2018-12-28, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article66838> (hämtad 2018-01-08)

¹⁸ Organisationens namn på arabiska är تجمع المهنيين السودانيين

¹⁹ Aljazeera, *Sudan Trade Unions Call for March to Presidency as Protests Grow*, 2018-12-24, <https://www.aljazeera.com/news/2018/12/sudan-trade-unions-call-march-presidency-protests-grow-181224180823180.html> (hämtad 2019-01-09)

²⁰ För mer information om denna grupp, se Lifos tidigare rapport *Sudan - En sammanfattande analys av säkerhetssituationen i Darfur, rättsväsendet samt civilas situation, version 1.0*, 2016-12-06, s. 12-13, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=38737> (hämtad 2019-01-09)

²¹ Human Rights Watch, *Sudan: Security Forces Killing, Detaining Protesters*, 2019-01-07, <https://www.hrw.org/news/2019/01/07/sudan-security-forces-killing-detaining-protesters> (hämtad 2019-01-08)

²² Aljazeera, *More than 800 Detained in Ongoing Sudan Protests: Minister*, 2019-01-07, <https://www.aljazeera.com/news/2019/01/800-detained-ongoing-sudan-protests-minister-190107161145823.html> (hämtad 2019-01-08)

Under protesterna har utgångsförbud utlysts, bland annat i staden Sennar i östra Sudan.²³ Vidare blockerade regimen sociala medier i landet, men genom virtuella privata nätverk (VPN) används fortfarande sociala medier som Twitter, Instagram och WhatsApp för att dela information om samt bilder och videor på demonstrationer och sårade demonstranter.²⁴

I början av januari 2019 krävde 22 oppositionspartier al-Bashirs avgång i en skrivelse. I skrivelsen uttrycktes hopp om att armén skulle träda in och stötta de folkliga upproren. Under ett möte i Atbara gav presidenten svar, dels genom att kritisera de som protesterat för sabotage genom att ha rekryterat ”agenter och förrädare”, dels genom ett uttalande om att han mycket väl kan lämna över makten till militären eftersom de skyddar nationen och inte står på agenternas sida.²⁵ Dagen därpå, den 9 januari, meddelade dock al-Bashir i ett tal under en demonstration till stöd för den sudanesiska regeringen i Khartoum, att han skulle stanna vid makten och att det enda sättet att ta makten i Sudan är genom valet 2020.²⁶

Enligt Human Rights Watch dödades ytterligare tre protesterande i demonstrationen i Omdurman den 9 januari efter att säkerhetsstyrkor brukat skarp ammunition, gummikulor och tårgas.²⁷ Efter att säkerhetsstyrkor gått in på Omdurmans sjukhus, där de enligt Sudan Tribune skadat människor med gummikulor och tårgas, gick Sudanese Doctors' Central Committee, Legitimate Sudan Doctor Union och Medical Specialties Board ut och krävde internationella fördömanden. Läkarna på Omdurmans sjukhus utlyste strejk i protest mot våldet.²⁸

4. Undantagstillstånd införs

Efter fortsatta protester i januari och februari, utlyste president al-Bashir den 25 februari undantagstillstånd i hela Sudan i upp till ett år, och bannlyste olovliga folksamlingar. I samband med detta ombildade han dessutom om sin regering, och ersatte sin dåvarande vicepresident general Bakri Hassan Salih med den kontroversielle general Awad Mohamed Ahmed Ibn Auf. Ibn

²³ Dabanga, *Curfew Shortened in Sennar, Eastern Sudan*, 2019-01-07,

<https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/curfew-shortened-in-sennar-eastern-sudan> (hämtad 2019-01-09)

²⁴ Washington Post, *'Bashir Will Not Budge:' Nationwide protests in Sudan Take Aim At The President*, 2019-01-06, https://www.washingtonpost.com/amphtml/world/bashir-will-not-budge-nationwide-protests-in-sudan-take-aim-at-the-president/2019/01/06/550ebf9a-0fac-11e9-8f0c-6f878a26288a_story.html (hämtad 2019-01-09)

²⁵ Sudan Tribune, *No Objection to Handing over Power to the Army: Sudanese President*, 2019-01-08, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article66887> (hämtad 2019-01-09)

²⁶ Aljazeera, *Sudan's Omar al-Bashir Vows to Stay in Power As Protests Rage*, 2019-01-10, <https://www.aljazeera.com/news/2019/01/sudan-crowds-rally-bashir-police-tear-gas-rival-protest-190109115845545.html> (hämtad 2019-01-11)

²⁷ Human Rights Watch, *A Bloody Day of Protest in Sudan*, 2019-01-10, <https://www.hrw.org/news/2019/01/10/bloody-day-protest-sudan> (hämtad 2019-01-11)

²⁸ Sudan Tribune, *Sudan Doctors Call for International Condemnation of Violence Against Medical Facilities*, 2019-01-10, <http://sudantribune.com/spip.php?article66892> (hämtad 2019-01-11)

Auf har varit under amerikanska sanktioner sedan 2006 för hans inblandning i regimens övergrepp mot civilbefolkningen i Darfur.²⁹

5. Protesternas pik den 6 april

Den 6 april, på årsdagen av den revolution som avsatte den sudanesiska regimen under Ja'afar Numayri 1985, nådde protesterna sin pik. Tiotusentals anslöt sig till de regimkritiska protesterna över hela landet, med slagord lånade från upproren i samband med den så kallade arabiska våren 2011.³⁰

Sedan den 6 april har demonstrationerna fortsatt, och tusentals demonstranter har deltagit i en stor sittstrejk (som i skrivande stund fortfarande pågår) framför arméns högkvarter i Khartoum. Ropen från demonstranterna rörde fortsatta krav på al-Bashirs avgång.³¹

Under de fyra månader långa protesterna har de sudanesiska kvinnorna spelat en central roll. Kvinnor har drabbats oproportionerligt hårt av de strikta ordningslagar som al-Bashirs regim infört, och även av de utdragna konflikterna i landet.³² En bild tagen av Lana H. Haroun på den 22-åriga studenten Alaa Salah har delats tusentals gånger i sociala medier, och har blivit en symbol för revolutionen och de sudanesiska kvinnornas deltagande i den.³³

²⁹ BBC World, *Bashir's State Of Emergency Fails To End Sudan Protests*, 2019-02-25, <https://www.bbc.com/news/world-africa-47360373> (hämtad 2019-04-11); BBC Monitoring, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200n88e>

³⁰ New York Times, *Protests Grow in Sudan, and So Do Calls for President to Resign*, 2019-04-06, <https://www.nytimes.com/2019/04/06/world/africa/sudan-bashir-protests.html> (hämtad 2019-04-11, i likhet med alla länkar nedan om inget annat anges)

³¹ BBC Monitoring, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrp6>

³² France 24, *Women Lead The Charge, And Chants, In Sudan Protests*, 2019-04-11, <https://www.france24.com/en/20190411-sudan-women-take-lead-protests-rights-overthrow-islamist-bashir>,

³³ New York Times, *'It's Going to Be the Image of the Revolution'*, 2019-04-10, <https://www.nytimes.com/2019/04/10/fashion/demonstration-clothing-women-sudan.html> (hämtad 2019-04-11)

Lana H. Harouns bild på den 22-åriga studenten Alaa Salah, som blivit en symbol för demonstrationerna i Sudan. Bilden är hämtad från ursprungskällan, twitterkontot @lana_hago.³⁴

De två kvällarna innan den 11 april 2019 attackerades de som sittstrejkade och protesterade utanför arméhögkvarteret av säkerhetstjänst och milisgrupper. Vid båda dessa tillfällen, rapporterar BBC, gick armén in och skyddade demonstranterna.³⁵ Dagarna mellan den 6 och 10 april dödades 21 sudaneser, varav fem soldater, och många skadades allvarligt av den sudanesiska säkerhetstjänsten National Intelligence and Security Services (NISS) och regimtrogen milis, enligt Sudanese Doctors' Central Committee.³⁶

6. Militärkuppen den 11 april

Morgonen den 11 april, efter att sittstrejken pågått i flera dagar, rapporterades det om att statliga sudanesiska radion och tv:n hade spelade patriotisk musik och marschtoner istället för deras ordinarie program. En nyhetsuppläsare upprepade flera gånger att den sudanesiska militären ”snart” skulle göra ett ”viktigt uttalande”.³⁷ Aljazeera rapporterade att den före detta vicepresidenten (Ali Othman Taha), den tillförordnade ordföranden för NCP (Ahmed Haroun) och den förra försvarsministern (Abdul Rahim Mohammed Hussein) hade arresterats.³⁸ Militären placerade

³⁴ Lana H. Haroun (Twitter: @lana_hago), bild från tweet publicerad den 2019-04-09, https://twitter.com/lana_hago/status/1115359151696142337

³⁵ BBC Africa Live, <https://www.bbc.com/news/live/world-africa-47849618> (hämtad 2019-04-11, 08.00)

³⁶ Radio Dabanga, *21 Dead In Four Days Of Khartoum Sit-In, Police Ordered To Protect Public*, 2019-04-10, https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/21-dead-in-four-days-of-khartoum-sit-in-police-ordered-to-protect-public?utm_source=Media+Review+for+April+11%2C+2019&utm_campaign=Media+Review+for+April+11%2C+2019&utm_medium=email

³⁷ Sudan Tribune, *Developing Story: Army Reportedly Taking Over Power In Sudan*, 2019-04-11, <http://sudantribune.com/spip.php?article67355> (hämtad 2019-04-11, 08:43); BBC Monitoring, *Sudan TV tells viewers to await army announcement*, [2019-04-11](https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrua) <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrua>, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrjw>;

³⁸ BBC Monitoring, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrmv>

också soldater på vägar och broar i Khartoum, och bland folkmassor hördes rop om att folket och militären var ett.³⁹

Tidigt höjdes röster för att demonstranterna skulle fortsätta sittstrejka tills det var säkerställt att förändringen i landet motsvarade demonstranternas krav.⁴⁰ Tiotusentals sudaneser tog redan innan det var bekräftat att al-Bashir avgått till gatorna för att fira.⁴¹

6.1.1. Militärens uttalande den 11 april

På eftermiddagen den 11 april sändes ett uttalande av försvarsminister Ibn Auf i statlig sudanesisk tv. I detta uttalande nämndes att den högsta säkerhetskommittén, som består av armén, säkerhetsapparaten, polisen, underrättelsetjänsten och Rapid Support Forces, hade utlyst en övergångsperiod på två år, ledd av Ibn Auf själv. I samband med att detta militära övergångsråd etableras och tar makten i Sudan har också den gamla regimen avsatts, och al-Bashir hålls gripen på en ”säker plats”. Vidare meddelades bland annat följande:

- Den provisoriska konstitutionen från 2005 suspenderas
- Undantagstillstånd utlyses i tre månader, med utgångsförbud i en månad mellan 22.00 till 04.00
- Alla institutioner omkring presidenten, ministerrådet och parlamentet upphävs
- Samtliga delstatsregeringar upphävs
- Eldupphör i hela Sudan utlyses
- Alla politiska fångar släpps omedelbart
- Sudanesiskt luftrum stängs i tjugofyra timmar
- Alla land- och havsgränser stängs tillsvidare.

Rättsväsendet ska dock fortsätta fungera som vanligt, inklusive konstitutionsdomstolen och den statliga åklagarmyndigheten. Även sudanesiska ambassader och diplomatiska beskickningar utomlands ska fortsätta fungera normalt.⁴²

³⁹ BBC Monitoring, *Ex-Sudanese Vice-President, Ruling Party Head 'Arrested'*, 2019-04-11, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrmv>; BBC Monitoring, *Khartoum Airport 'Closed' Pending Key Army Statement*, 2019-04-11, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrkg>

⁴⁰ BBC Monitoring, *Sudan Opposition Leader Urges Sit-In To Continue Amid 'Coup'*, 2019-04-11, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrlv>

⁴¹ Reuters, *Sudan's Bashir Ousted By Military; Protesters Demand Civilian Government*, 2019-04-11 <https://www.reuters.com/article/us-sudan-politics/sudans-bashir-steps-down-government-sources-say-idUSKCN1RN0AY>

⁴² BBC Monitoring, *Sudan army chief announces president's removal - full speech*, 2019-04-11, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qtog>

Enligt lokala medier har också den blockering av sociala medier, som infördes på nytt i samband med protesterna den 6 april, upphävts.⁴³ Lokala medier rapporterar också att censureringen av media ska ha hävts.⁴⁴

Internationella aktörer har manat till lugn, däribland FN:s generalsekreterare Antonion Guterres. Medan Afrikanska unionen har påpekat att det inte är lämpligt att militären har tagit över, har Egyptens president Abd al-Fattah al-Sisi uttryckt fullt förtroende för att militären nu styr landet i en övergångsperiod.⁴⁵

6.1.2. SPA och demonstranternas respons (fram till den 12 april)

Facksammanslutningen Sudanese Professionals' Association (SPA) uttalade sig redan i samband med att ryktena om den eventuella militärkuppen och uppmanade då de protesterande och de som sittstrejkdade att fortsätta tills det var säkerställt att övergångsrådet inte bestod av någon som hade varit "involverad med den tyranniska regimen".⁴⁶ En talesperson för sammanslutningen sa till Reuters att de förväntar sig förhandlingar med militären om makten och att de bara kommer acceptera en civil övergångsregering.⁴⁷ Under dagen attackerade demonstranter NISS högkvarter i städerna Kassala och Port Sudan.⁴⁸

Efter militärrådets uttalande kom ett svar från SPA tillsammans med andra oppositionella grupper där de i mycket hårda ord uttrycker besvikelse över den "interna militärkupp" som utförts. Sudaneserna uppmanas fortsätta att sittstrejka och demonstrera tills makten har överlämnats till ett civilt övergångsråd som representerar "revolutionens styrkor". Detta beskrivs som ett oåterkalleligt krav.⁴⁹ På SPA:s Facebooksida uppmanades soldater i den sudanesiska armén att fortsatt stå på demonstranternas sida.⁵⁰

⁴³ BBC Monitoring, *Sudan Restores Access To Social Networking Sites*, 2019-04-11, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qtz>

⁴⁴ BBC Monitoring, *Sudan Abolishes Media Censorship*, 2019-04-11, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qu3n>

⁴⁵ Aljazeera, *'Guard Your Revolution': Sudan Protests Continue Despite Curfew*, 2019-04-12, https://www.aljazeera.com/news/2019/04/revolution-sudan-protests-continue-curfew-190411222359533.html?utm_campaign=trueAnthem:+Trending+Content&utm_content=5caf19de6dfda0001dd04a7&utm_medium=trueAnthem&utm_source=twitter

⁴⁶ Sudanese Professionals Association, Pressmeddelande, 2019-04-11, <https://www.sudaneseprofessionals.org/en/a-call-to-our-glorious-people-to-protect-the-revolution/>

⁴⁷ Reuters, 2019-04-11

⁴⁸ Reuters, *Sudan's Bashir Ousted By Military; Protesters Demand Civilian Government*, 2019-04-11, <https://af.reuters.com/article/worldNews/idAFKCN1RN0AU>

⁴⁹ Sudanese Professionals Association, *A Regime's Internal Military Coup D'Etat*, <https://www.sudaneseprofessionals.org/en/a-regims-internal-military-coup-detat-joint-statement/>, 2019-04-11,

⁵⁰ Sudanese Professionals Association [Facebook], <https://www.facebook.com/SdnProAssociation/>, 2019-04-11

Många av de firande demonstranterna har efter uttalandet uttryckt sig kritiskt och ilsket mot övergångsrådet i sociala medier, bl.a. på Twitter.⁵¹

Under den första kvällen efter militärkuppen trotsade stora skaror sudaneser det av militären utlysta utgångsförbudet. På statlig tv uppmanades demonstranterna att följa utgångsförbudet för sin egen säkerhet. Demonstranterna fortsatte under nattens protester ställa krav på att regimen ”bara ska falla”, vilket varit ett av protesternas mest använda slagord formulerade under hashtaggen #تسقط_بس (translittererat: *tasqut_bas*). Protesterna har nu också kompletterat dessa slagord med krav på att den nygamla regimen ”faller igen” (#تسقط_تاني) (translittererat: *tasqut_tani*).⁵² En myriad av skämtsamma bilder och slagord som är starkt kritiska till det militära övergångsrådet sprids snabbt i sociala medier.

Instagramkontot @sudaniertainment publicerade den 11 april en bild (t.v.) med en uppmaning om att det militära styret i Sudan ska falla. Ett annat Instagramkonto @instasudani, publicerade en bild samma dag (t.h.) där de konstaterar att en regim fallit och att den nu ska falla igen.

Under natten mellan den 11 och 12 april rapporterade Sudanese Doctors' Central Committee på sin facebookside att 13 personer ska ha omkommit under torsdagens protester. Enligt organisationen är det regimtrogna styrkor som öppnat eld mot demonstranterna, och dödsoffren är utspridda över landet. Organisationen kommenterar att detta innebär att 35 personer omkommit i protesterna sedan den 6 april.⁵³ En lokal mycket trovärdig källa meddelar att rapporter inkommit om att det förekommit oroligheter i landet

⁵¹ BBC Monitoring, *Sudanese Express Anger On Twitter Over Military Coup*, 2019-04-11, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qtta>

⁵² BBC, *Sudan Coup: Protesters Defy Curfew After Military Oust Bashir*, 2019-04-12, <https://www.bbc.com/news/world-africa-47903332>; BBC Monitoring, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qtw3>

⁵³ BBC Monitoring, *Thirteen reportedly killed in Sudan on day Bashir toppled*, 2019-04-12, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qvby>

sedan al-Bashir avsatts, och att det finns en fortsatt risk för protester och våldsamheter.⁵⁴

6.2. Händelseutvecklingen från den 12 april

Dagen efter det militära övergångsrådets maktövertagande avgick Ibn Auf som ordförande för rådet, och ersattes av generallöjtnant Awad Abdel Fattah Burhan Abdelrahman. Beskedet togs emot mycket positivt bland demonstranterna.⁵⁵ Ledaren för RSF, känd som Hametti, svors in som vice ordförande för rådet.⁵⁶

Även chefen för NISS, Salah Gosh, lämnade in sin avskedsansökan under helgen.⁵⁷ Militärrådet har också sparkat ambassadören till USA och Sudans ständige representant till FN-kontoret i Geneve.⁵⁸

Det militära övergångsrådet lyfte under lördagen också utgångsförbudet.⁵⁹ Den sudanesiske oppositionen, samlad under Declaration of Freedom and Change, har också hållit möten med militären.⁶⁰

NCP:s milisgrupp har enligt lokal sudanesiske media placerats under militärens och polisens kontroll.⁶¹

SPA har fortsatt ställt krav på det militära övergångsrådet och kräver nu att makten överlämnas omedelbart till ett civilt styre. SPA, samt de andra rörelser och politiska partier som arrangerat protesterna, lämnade den 17 april in en plan för ett sådant civilt övergångsråd. Vissa eftergifter har gjorts av militären, bland annat sparkandet av de tre högsta statliga åklagarna. En ny chef för underrättelsetjänsten har också utsetts.⁶²

Den 17 april rapporterades att al-Bashir förts till det ökända fängelset Kober i Khartoum där han hålls i isoleringscell under hård bevakning. Ugandas utrikesminister ska också ha erbjudit al-Bashir asyl i landet.⁶³ Det militära

⁵⁴ Lokal källa A (2), e-postmeddelande, 2019-04-11

⁵⁵ BBC Monitoring, Sudan Coup Leader Awad Ibn Auf Steps Down, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qxvo> (hämtad 2019-04-18); BBC Monitoring, Sudanese protesters jubilant after coup leader's resignation, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qxvx> (hämtad 2019-04-18)

⁵⁶ BBC Monitoring, Sudan's military council members sworn in, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qzvz> (hämtad 2019-04-18)

⁵⁷ BBC Monitoring, Sudan's Intelligence Chief Resigns, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qyeb> (hämtad 2019-04-18)

⁵⁸ BBC Monitoring, Sudan's military council sacks envoys to US and Geneva, 2019-04-15, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200r1qe> (hämtad 2019-04-18)

⁵⁹ BBC Monitoring, Sudanese Military Lifts Curfew, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qynk> (hämtad 2019-04-18)

⁶⁰ BBC Monitoring, Sudanese Opposition to Hold Talks With Military, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qyg5> (hämtad 2019-04-18)

⁶¹ BBC Monitoring, Pro-Bashir militia placed under Sudanese army command, 2019-04-17, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200raxv> (hämtad 2019-04-18)

⁶² Aljazeera,

⁶³ BBC, Sudan Crisis: Ex-President Omar Al-Bashir Moved To Prison, 2019-04-17, <https://www.bbc.com/news/world-africa-47961424> (hämtad 2019-04-18)

övergångsrådet har meddelat att al-Bashir inte kommer överlämnas till ICC.⁶⁴ De har också gripit bland annat två bröder till al-Bashir, den före detta talmannen i parlamentet, en före detta försvarsminister och många fler.⁶⁵ Samma dag meddelade det militära övergångsrådet i statliga medier att de ”så snart som möjligt” ska lämna över styret till en civil övergångsregering.⁶⁶

NISS upphävde mediacensuren den 11 april, och sudanesisk tv visar nu röster från protesterörelsen. Den statliga tv- och radiochefen har sparkats. Den statliga nyhetsbyrån, SUNA, har dock inte ändrat sin ton vilket föranlett protester utanför deras högkvarter i Khartoum. Sudan har länge haft mycket begränsad pressfrihet, och säkerhetstjänsten har såväl trakasserat som arresterat journalister systematiskt.⁶⁷

Det har rapporterats om dödsfall i samband med de fortsatta protesterna över landet. Den 14 april rapporterades att 14 personer som demonstrerat mot övergångsrådet dödats i Södra Darfur.⁶⁸ Även Aljazeera har rapporterat om våldsamheter i de västra delarna av Sudan efter militärkuppen.⁶⁹ Brittiska myndigheter har beskrivit situationen i landet som ”fragil”.⁷⁰

6.3. In- och utresa från landet

I Ibn Auf's tal till nationen den 11 april framgick att det sudanesiska luftrummet skulle stängas i 24 timmar. Vidare framgick att Sudans samtliga gränser skulle stängas på obestämd framtid.⁷¹ Under morgonen den 12 april meddelade sudanesisk tv att sudanesiskt luftrum nu är öppet igen för flygtrafik. Landets land- och havsgränser är dock fortsatt stängda.⁷² Den 11 april beslutade svenska UD att ändra sin avrådan till Sudan, och avråder nu från alla icke nödvändiga resor till hela landet. På hemsidan bekräftas att det sudanesiska luftrummet nu är öppet.⁷³ Flihradar24.com visar att flyg

⁶⁴ Aljazeera, Omar al-Bashir's Brothers Arrested As Sudan Protests Continue, 2019-04-17, <https://www.aljazeera.com/news/2019/04/al-bashir-brothers-arrested-protests-civilian-rule-190417200204831.html> (hämtad 2019-04-18)

⁶⁵ BBC Monitoring, *Sudanese authorities arrest Bashir's brothers*, 2019-04-18, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200rau2> (hämtad 2019-04-18)

⁶⁶ BBC Monitoring, *Sudan's military to hand over power 'as soon as possible'*, 2019-04-17, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200r9uo> (hämtad 2019-04-18)

⁶⁷ BBC Monitoring, *Explainer: Sudan's State-Controlled Media Opens Up*, 2019-04-17, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200r9mi> (hämtad 2019-04-18)

⁶⁸ BBC Monitoring, *Thirteen Killed In Attack On Protesters In Sudan's Darfur*, 2019-04-14, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200r0ji> (hämtad 2019-04-18)

⁶⁹ Aljazeera, Omar al-Bashir's brothers arrested as Sudan protests continue, 2019-04-17, <https://www.aljazeera.com/news/2019/04/al-bashir-brothers-arrested-protests-civilian-rule-190417200204831.html> (hämtad 2019-04-18)

⁷⁰ Gov.uk, *Foreign Travel Advice – Sudan*, 2019-04-16, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/sudan> (hämtad 2019-04-18)

⁷¹ Reuters, 2019-04-11

⁷² BBC Monitoring, <https://monitoring.bbc.co.uk/my-feeds/b004vddqus>

⁷³ Sveriges ambassad i Khartoum, *Reseinformation - Sudan*, 2019-04-12, <https://www.swedenabroad.se/sv/om-utlandet-för-svenska-medborgare/sudan/> (hämtad 2019-04-18)

befunnit sig i sudanesiskt luftrum.⁷⁴ Den 13 april återupptog Egypt Air sina fligheter mellan Kairo och Khartoum.⁷⁵

Det förblir något oklart huruvida Khartoum International Airport (KIA) är öppen för flygtrafik. Enligt Aljazeera var Khartoums flygplats avstängd på morgonen den 11 april i väntan på Ibn Auf's uttalande.⁷⁶ En lokal rapporterade att flygplatsen varit delvis stängd i samband med militärkuppen.⁷⁷ En annan lokal källa skriver att flygplatsen kan komma att stängas inom en mycket snar framtid.⁷⁸ Webbplatsen Flightradar24.com visar att statusen på så gott som samtliga fligheter som schemalagts för landning eller avgång i Khartoum har statusen "okänd", "inställd", "planerad", "omdirigerad" eller "försenad".⁷⁹

Lifos gör därför bedömningen att KIA fortsatt är delvis stängd, men att det sudanesiska luftrummet har öppnats för flygtrafik. Lifos bedömer vidare att möjligheten för in- och utresa genom KIA snabbt kan komma att ändras. I övrigt förblir de sudanesiska land- och havsgränserna till Lifos kännedom stängda tills vidare.

7. Lifos kommentar: En oviss framtid

De intensiva protesterna mot den sudanesiska regimen som har pågått i nästan fyra månader nådde ett delmål under torsdagen den 11 april, när al-Bashir efter tre decennier vid makten tvingades avgå efter en militärkupp utförd av representanter från vad som får betecknas som det samlade säkerhetsetablissemanget.

Redan innan militärens uttalande begav sig tiotusentals sudaneser ut på gatorna för att fira al-Bashirs avgång, men i samband med det militära övergångsrådets uttalande har dock tonen skiftat något. Det militära övergångsrådet har bland annat gripit flera personer ur den förra regimen, däribland al-Bashir själv, och utlyst att politiska fångar ska släppas. Övergångsrådet, även efter Ibn Auf's avgång, ses dock av såväl SPA som sudanesiska demonstranter som del av den före detta regimen, varför förtroendet för dem är lågt. Protester och sittstrejker fortsätter därför i landet. Facksammanslutningen SPA, som under protesternas gång haft en ledande roll, har uttryckt sig i mycket hårda ordalag mot den entitet som nu tagit makten i Sudan. Demonstranter trotsade inledningsvis övergångsrådets

⁷⁴ Flightradar24, *KRT/HSSS - Khartoum International Airport - Sudan*, <https://www.flightradar24.com/data/airports/krt> (hämtat 2019-04-12,

⁷⁵ BBC Monitoring, *Egypt Resumes Flights to Sudan*, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qyfg> (hämtad 2019-04-18)

⁷⁶ BBC Monitoring, *Khartoum Airport 'Closed' Pending Key Army Statement*, 2019-04-11, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrkg>

⁷⁷ Lokal källa A (1), e-postmeddelande, 2019-04-11

⁷⁸ Lokal källa B, e-postmeddelande, 2019-04-11

⁷⁹ Flightradar24, *KRT/HSSS - Khartoum International Airport - Sudan*, <https://www.flightradar24.com/data/airports/krt>, data hämtad den 11 april (19:24), 12 april (13:31) och 18 april (08:20)

införda utgångsförbud, och i sociala medier skrivs mycket kritiskt om de nya makthavarna. Sudanese Doctors' Central Committee rapporterar att 13 personer dödats av regimstyrkor under torsdagen den 11 april.

I det spänningarna efter militärkuppen är det oklart hur säkerhetsstyrkorna framöver komma att agera mot de sudanesiser som fortsätter att protestera. Lifos har sedan tidigare noterat att journalister, oppositionella, personer ur rebellgruppen SLM-AW och vissa yrkesgrupper som läkare och universitetspersonal tycks vara särskilda föremål för godtyckliga gripanden. Huruvida sådana repressalier nu upphör, och de politiska fångarna släpps som aviserat, är för tidigt att uttala sig om. Likaså är det svårt att säga något om huruvida turbulensen påverkar den tämligen stabila utveckling som den senaste tiden rått i landets konflikttrabbade områden.

På grund av det svåra informationsläget i Sudan är det också svårt att få en klar bild över vilket maktspel som har legat bakom militärkuppen. Källor gör gällande att beslutet att avsätta al-Bashir togs för att hindra en annan kupp från islamister, NISS och NCP:s milis.⁸⁰ I en analys i *The Guardian* varnas också för att Sudan kan falla in i anarki om den politiska krisen inte löses fredligt. Det finns också en risk att rivaliserande fraktioner av säkerhetsetablissemanget slåss mot varandra om makten. En potentiell utgång är att säkerhetsstyrkor lojala till presidenten slår ner brutalt mot de som utfört kuppen, ett mardrömsscenario vore att hela regeringen kollapsar vilket skulle föranleda kollaps i lag och ordning. Troligen beror en sådan kollaps i så fall på rivalitet mellan olika säkerhetsselement, och inte på demonstranternas aktioner.⁸¹ En ledare i *New York Times* betonar att det militära övergångsrådets sammansättning, med representanter från olika fraktioner av det sudanesiska säkerhetsetablissemanget, åtminstone tillfälligt kan ha reducerat risken för att direkt väpnad konfrontation mellan olika säkerhetsselement utbryter. Skribenten betonar vidare att externt stöd sannolikt krävs för att en demokratisk utveckling i Sudan ska vara möjlig.⁸²

I det osäkra läget som har uppstått efter militärkuppen är det svårt att uttala sig om vad som händer närmast. Det går inte att utesluta att konfrontationer kan uppstå mellan såväl soldater som demonstranter som mellan olika fraktioner i säkerhetsetablissemanget. Huruvida al-Bashir, hans parti NCP och de styrkor som är honom trogna har möjlighet att retaliera är också mycket oklart. Vad som dock kan sägas är att den 11 april 2019 sannolikt kommer att vara ett datum som skrivs in i den sudanesiska historien, förutsatt att det som nu verkar vara slutet på den 30-åriga regimen under al-Bashirs ledning faktiskt består.

⁸⁰ Sudan Tribune, *Developing Story: Army Reportedly Taking Over Power In Sudan*, 2019-04-11, <http://sudantribune.com/spip.php?article67355>

⁸¹ The Guardian, *Sudan's Army To Make Statement As Anti-Bashir Protesters Celebrate*, 2019-04-11, <https://www.theguardian.com/world/2019/apr/11/sudan-omar-al-bashir-protests-could-descend-chaos-anarchy-collapse-law-order-experts-warn>

⁸² New York Times, *In Sudan, Bashir Is Out, Army Takes Over*, 2019-04-11, <https://www.nytimes.com/2019/04/11/opinion/sudan-bashir-out.html>

Lifos fortsätter att bevaka situationen och utvecklingen i landet.

Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se